

Bacău, 1983

Gala recitalurilor dramatice

Fabian Enikő

Dumitru Palade

Între 23 și 25 februarie s-a desfășurat la Bacău a VI-a ediție a Galei recitalurilor dramatice, organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Comitetul județean de cultură și educație socialistă Bacău, Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale (A.T.M.), Teatrul Dramatic Bacovia și Revista „Ateneu”. Ediția anterioară a avut loc în urmă cu trei ani, în 1980. Această pauză și-a pus o anumită amprentă asupra manifestării, ale cărei trăsături se vor defini de la sine din cele ce urmează.

Anul acesta, programul a inclus 22 de participări, dintre care 17 în concurs și cinci recitaluri extraordinare. Modalitățile spectaculare au fost variate, dar și foarte inegale: de la recitalul de versuri — individual sau de grup — la monolog, monodramă, scheci și piesă scurtă în două personaje. Diversificarea formulelor nu a favorizat însă automat calitatea globală, au existat discrepanțe între elan și finalitate, între velleități și posibilități.

Alcătuirea unui recital presupune în primul rând unitate în diversitate, entități de obicei disparate urmînd să închipuie un itinerar evasidramatic nuanțat care să le justifice prezența pe scenă, solicitînd interesul auditoriului și printr-o vizualizare adecvată. În delicatul proces de convertire a liricului (respectiv a epicului) în dramatic, discreția mizanscenei este foarte importantă, abuzul de efecte exterioare distrîgînd atenția de la concentrarea pe semnificația cuvîntului rostit.

Recitalul de versuri impune actorului sarcini extrem de dificile. El nu mai are în față un personaj cu care să se identifice, ci trebuie să figureze senzații, idei în stare „pură”. Ceea ce presupune disponibilități deosebite, cultivate printr-o susținută decantare a talentului. Propunerile din această ediție au ilustrat extreme ale acestei modalități, doar în aparență facilă. Paul Basarab de la Teatrul Național din Cluj-Napoca a încercat un spectacol-poem *In memoriam Emil Botta*, dar prolixitatea ambianței scenografice și mai ales o anume incompatibilitate a actorului cu poezia aleasă au stînjinit împlinirea acestei meritorii inițiative (consemnată totuși în palmares prin Diploma revistei „Cronica”). Mircea Belu și Irene Flamman-Catalina au intrat în concurs cu un recital la interferența poeziei cu dansul (pentru contribuția extraordinară, balerinii Rodica Murgu și Francisc Valkay au primit o diplomă specială a juriului, pentru insolit, recitatorii au primit Diploma revistei „Ateneu”). Actorul timișorean Mircea Belu a făcut însă dovada calităților sale într-un recital *hors-concours*, o izbită selecție din lirica contemporană. Mizînd doar pe un colorat registru vocal, Elena Țuțulan de la Teatrul „Victor Ion Popa” din Birlad a declamat, într-o interpretare discutabilă, *Rică, fante de Obor și Miorița*.

Victoria Cocias-Șerban, apreciată actriță a teatrului brașovean, a dezamăgit de data aceasta surprinzător, evoluind neglijent pe un scenariu anost și monocord. *Cercurile timpului*, un colaj bine gradat, cu momente de fior liric, dar și de intensitate dramatică, a pus în evidență sensibilitatea, sinceritatea și prospețimea unei tinere actrițe de la Teatrul de Stat din Oradea, Făbián Enikő (Premiul I, ex aequo). În afară de concurs au fost invitați să prezinte mai vechiul lor spectacol *Față în față cu lumea* Florian Pittiș și Mircea Vintilă, iar Silvia Popovici a citit cu subtilă inteligență postume eminesciene, însoțindu-le de fragmente exegetice; teatrul din localitate a oferit un pretențios spectacol pe versuri bacoviene (în montare, concordanta dintre imagine și idee a rămas într-o zonă vag obscură).

Monologul, partitură solistică în care interpretul trebuie să-și exploateze foarte judicios energia lăuntrică, la ediția actuală a fost inegal reprezentat. Dumitru Palade de la Teatrul Municipal din Ploiești a captat atenția sălii rostind cu austeritate și uneori cu vibrație tragică un rechizitoriu împotriva războiului (Premiul I ex aequo). Într-un „galop” prin proza lui M. Zoșcenko, Radu Vaida de la Teatrul „Tândărică” a impresionat plăcut prin economia mijloacelor de expresie (mimică, voce), disimulând excelent candorile omului simplu (mențiune). Au convins mai puțin Szentmiklós József de la Oradea (în tentativa de a-l înfrunghia pe Maiakovski — diploma Teatrului Dramatic Bacovia) și Valeriu Buciu, actor piteștean (întrât în competiție cu un monolog din spectacolul inspirat lui Costin Marinescu de *Măștile* lui Ișn Sava). Și-a ratat șansele de afirmare Tudor George de la Teatrul Dramatic din Baia Mare, prezentându-se cu un monolog extras din spectacolul său de absolvență, fragment care nu-și justifică existența în mod independent. Un monolog cu dimensiuni și consistență de scenetă (pe un subiect medieval) a interpretat cu exuberanță Fekete Károly de la Teatrul de Stat din Oradea (mențiune). Pe principiul unui program de grădiniță, Minodora Condur (Teatrul de dramă și comedie din Constanța) a imaginat un joc pleonastic cu variațiuni.

Monodrama, poate cel mai complex gen de recital, implică o maximă solicitare profesională, pentru că într-un timp minim confesiunea se asociază cu descrierea epică, comentariul liric lasă să transpară confruntarea de idei, exacerbarea eului individual configurează o conștiință generică fundamental conflictuală. Procesul elaborării este guvernat de o armonie deplină, componentele scenice sînt determinate de stilul interpretării, plastica mișcării se integrează în cadrul scenografic, resursele vocale și expresia corporală depind de substanța ideatică. În această manieră și-a gândit Ileana Ploscaru de la Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța un exemplar recital Edith Piaf (în afară de concurs). Ioana Ene-Atanasiu (Teatrul Dramatic Bacovia), aducînd la rampă o epatantă Joséphine Baker, a urmat aceeași cale (Premiul II). Florin Predună (Teatrul „Victor Ion Popa” din Birlad) nu a înrunit sufragiile juriului, deși spectacolul său „de foyer” cu *Telegrama* lui Aldo Nicolaj merita interes măcar prin declarata „voluptate a exercițiului” pentru prezentarea unui personaj familiar — Aclorul (cabotin). Ar trebui menționată în paranteză predilecția multor participanți pentru partituri histrionice, dar din păcate puțini au

Ioana Ene-Atanasiu

**Dinu Apetrei
și Geo Popa**

**Rodica Murgu
și Mircea Belu**

Radu Vaida

Fekete Károly

Constantin Bărbulescu

reușit să depășească o vizuine plată, banală. Absolvent din promoția '82 a I.A.T.C., Constantin Bărbulescu (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani) a avut răgazul să pregătească o minuțioasă compoziție: *Ultima bandă de magnetofon* de Beckett (Diploma Filialei A.T.M. Bacău).

Piesa scurtă poate figura în contextul galei în măsura în care oferă premisele unei duble performanțe actricești. Cu seriozitate și profesionalism, Danu Apetrei și Geo Popa de la teatrul-gază au prezentat *Escorial* de Ghelde ode (Premiul III). Pe un text melodramatic, *Două iubiri* de Armen Zurabov. Elena Coriciuc și Ruxandra Petru de la Teatrul „Mihai Eminescu” au evoluat modest.

La Colocviul de la Tescani, organizat de Biroul secției de critică a A.T.M. și de revista „Ateneu”, pe tema „Criterii de evaluare a actului teatral — recitalul dramatic”, s-au cristalizat câteva idei — sugestii utile pentru organizatorii și candidații edițiilor viitoare. Se impune cu necesitate limpezirea noțiunii de recital, stabilirea limitelor în care propunerea să fie o realizare individuală reprezentativă pentru disponibilitățile artistului și care să-i releve inteligența, cultura, capacitatea de autocunoaștere. Pentru că în recital există și riscul demascării carențelor de pregătire profesională, a superficialității, conformismului, chiar a lipsei de talent. Criterii de selecție ferme și riguroase vor spori calitatea și vor orienta opțiunile spre un repertoriu de valoare majoră. Nu trebuie ignorat faptul că la această gală (și datorită ospitalității deosebite a gazdelor) actorii au posibilitatea de a se afirma rapid și spectaculos. Pledoarie pentru resurecția recitalului s-a mai făcut în revista noastră. Importanța genului ca atare este inestimabilă. Pentru actor, căruia îi oferă șansa unui studiu individual temenic, angajându-l într-un act ambițios de originală implicare etică și estetică, un act artistic de elevat profesionalism. Pentru regizor, supravegherea unui recital poate fi extrem de interesantă, mai ales în eventualitatea în care este chemat să conlucreze cu un interpret apreciat în perspectiva unei performanțe. Încurajând, sprijinind inițiativele actorilor, teatrele pot avea la dispoziție cite un spectacol realizat cu minimum de fonduri, care, jucat în școli, fabrici, pe șantiere, va aduce un apreciabil profit cultural. Recitalul va continua să aibă o deosebită importanță și pentru criticul de teatru, care-i poate astfel cunoaște pe actori în ipostaze inedite, propuse, cu deplină responsabilitate, de ei înșiși. Fiind în situația de a aprecia complexitatea actului artistic săvârșit în recital, criticul își va îmbogăți instrumentarul specific evaluărilor estetice.

Irina COROIU